

II. Platón a filosofie

- A. Malé opakování z minula
- B. Platón v dějinách filosofie
- C. Platón
- D. Platónova filosofie
- E. Význam Platónovy filosofie

II. A. Malé opakování z minula – tři koncepce filosofie

- Sókratés:
neustálé tázání po dobrém životě a ověřování vlastních odpovědí
- Platón:
poznání skutečného jsoucná a uspořádání lidských věcí podle tohoto poznání
- Aristotelés:
poznání pro poznání, uspokojení přirozené lidské touhy, uplatnění rozumu

II. A. Co tedy je filosofie?

A. zvláštní poznávací činnost

- „kritická rozumová věda“, „zvláštní myšlenkové úsilí“

B. speciální předmět

- „zkoumat jednotlivá jsoucna nikoli jako ostatní vědy v jejich dílčích projevech, ale z hlediska toho, že, jak a proč vůbec jsou“, „jednotný názor světa“, „co jest ustavičné v týchž vztazích neproměnné“

C. specifický účel a výsledek

- „sebe samého i jiné zkoušet“, „lidé filosofovali, aby unikli nevědomosti“, „sebepochopení (soběporozumění)“, „jak na svět zírati, jak smýšleti a jednati“, „smysl života, počínání a usilování“

II. B. Platón v dějinách filosofie

1. Vyjádření autorit

Platón nebyl prvním myslitelem nebo pisatelem, jenž by měl být označen slovem „filosof“. Ovšem byl si natolik jist v tom, jak má být filosofie pojímána a co je její vlastní pole působnosti a její cíle, a natolik proměnil intelektuální problémy, jimiž se zabýval, že předmět filosofie v obvyklém pojetí – přesné a systematické zkoumání etických, politických, metafyzických a epistemologických témat, a to zkoumání s použitím zvláštní metody – může být označena za jeho vynález. Jen málo dalších autorů v dějinách západní filosofie se mu blíží v hloubce a záběru: snad jen u Aristotela, Akvinského a Kanta bude obecná shoda v tom, že patří do stejné kategorie.

Richard Kraut

"Plato", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*,

URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2017/entries/plato/>>

II. B. Platón v dějinách filosofie

1. Vyjádření autorit

„Nejjistější obecnou charakterizací evropské filosofické tradice je, že sestává z řady poznámek k Platónovi.“

Alfred N. Whitehead

Process and Reality. An Essay in Cosmology, 1929. S. 63.

II. B. Platón v dějinách filosofie

2. Reálný vliv na dějiny filosofie (výběr)

- Aristotelés
- novoplatónismus →
 - raný středověk
 - renesanční platónismus
- cambridgeští platónikové 17. st.
- současný metafyzický platónismus

II. C. Platón

1. Muž

- 428/27-348 př. n. l.
- Athény
- aristokratický původ (Solón) → předpokládaná politická kariéra
- porážka v peloponéské válce → prospartská oligarchická vláda 30 tyranů (Kritiás) → demokracie a poprava Sókrata → Platónův definitivní odvrát od athénské politiky
- ale Sicílie, Syrákúsy
 - tři cesty
 - snaha ovlivnit vládce (Dionýsios I., Dionýsios II.) k filosoficky založeným reformám
- v Athénách Akadémia – filosofické „badatelské centrum“, „škola“

II. C. Platón

2. Dílo

- první kompletně dochované filosofické texty
- desítky spisů, např.
 - *Obrana Sókrata, Faidón, Kratylos, Ústava, Parmenidés, Tímaios, Zákony*
- specifická forma → dialog
 - obtížné čtení
 - nápodoba živého rozhovoru
 - a to sókratovského rozhovoru →
 - často bez odpovědi na položenou otázku (např. co je spravedlnost?) →
 - čtenář je nucen sám přemýšlet

II. C. Platón

3. Platónova filosofická studia

- Hérakleitos (Kratylos)
- Parmenidés
- pýthagorejci
- především Sókratés

II. D. Platónova filosofie

1. Sókratův vliv

- forma dialogu
- volba postav
- hledání obecných definic →
- postulování existence předmětu takových definic (= ideje) →
- založení objektivit etických konceptů

II. D. Platónova filosofie

2. Ideje (ontologie)

- rozlišení materiálního a nemateriálního
- priorita nemateriálního →
- nalezení stálého základu skutečnosti
- nemateriální → nevnímatelný → problém poznatelnosti

II. D. Platónova filosofie

3. Využití koncepce idejí

- etika
- politika
- fyzika, kosmologie, biologie
- teorie umění
- teorie jazyka

II. D. Platónova filosofie

4. Problém poznání idejí (epistemologie)

- nutnost vypracovat specifickou metodologii
- požadavek důkazu

II. E. Význam Platónovy filosofie

1. Jak vůbec mohla mít vliv?

- platónská tradice + obdiv k dílu
- přijatelné vysvětlení jevů v době absence moderních poznatků

2. Vysvětlení pravdivosti abstraktních tvrzení, např.:

- $3+2=5$
- Terminátor T1000 je pokročilejší než T800